

حقوق در جهان اسلام

برشی از دایره المعارف جهان نوین اسلام آکسفورد

سروراستار متن انگلیسی:

پروفسور جان اسپوزیتو

استاد، بیان دانشگاه جرج تاون ایالات متحده آمریکا

مترجم متن فارسی:

پروفسور حسین امین

استاد حقوق دانشگاه گلادگو کالیدو، بیان انگلستان

وکیل پایه یک دادگستری در این و انگلستان

با مقدمه‌ای به قلم:

دکتر علی اکبر صادقی

استاد حقوق اسلامی در دانشگاه شهید بهشتی

عنوان و نام پدیدآور : حقوق در جهان اسلام : برشی از دایره‌المعارف جهان نوین اسلام آکسفورد/ تألیف و ترجمه سیدحسین امین ؛ با مقدمه‌ای به قلم علی‌اکبر صادقی.
 مشخصات نشر : تهران : چاپخش، ۱۳۹۶.
 مشخصات ظاهری : ۱۴۲ ص. : مصور. : ۱۴/۵×۱۱/۵ س.م.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۹۹-۵۰-۶
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتاب حاضر ترجمه مدخل "حقوق" از کتاب "دایره‌المعارف جهان نوین اسلام" با ویراستاری جان‌ال اسپوزیتو است.

یادداشت : عنوان اصلی: The Oxford encyclopedia of the modern Islamic world, 1995
 یادداشت : کتابنامه.

عنوان دیگر : دایره‌المعارف جهان نوین اسلام.
 عنوان دیگر : برشی از دایره‌المعارف جهان نوین اسلام آکسفورد.

موضوع : اسلام — دایره‌المعارف‌ها
 Islam — Encyclopedias

موضوع : فقه — دایره‌المعارف‌ها

Islamic law — Encyclopedias

موضوع : کشورهای اسلامی — دایره‌المعارف‌ها
 Islamic Empire — Encyclopedias

شناسه افزوده : اسپوزیتو، جان ال، ویراستار

Esposito, John L.

شناسه افزوده : امین، سیدحسین، مترجم

Amin, Sayerd Has

شناسه افزوده : صادق، علی‌اکبر، ۱۳۰۸ - ۱۳۹۳، مقدمه‌نویس

رده بندی کده : ۱۳۹۶ ۲۰۱۲/۵/۵b

رده بندی دیویی : ۲۷۰.۳

شماره کتابشناسی ملی : ۵۰۰۰۹۳۳

بنام خدا

حقوق در جهان اسلام

برشی از دایره‌المعارف جهان نوین اسلام آکسفورد

ترجمه: پروفسور سیدحسین امین

شمارگان: ۷۵۰

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۷

قیمت: ۱۳/۰۰۰ تومان

ناشر: انتشارات چاپخش

ناشر برگزیده و عضو انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی

نشانی: تهران، میدان انقلاب، بازارچه کتاب، پلاک ۱۲

تلفن: ۶۶۴۰۴۱۱۰ فاکس: ۶۶۴۹۳۴۷۵ صندوق پستی: ۱۳۱۴۵-۱۷۳۷

کلیه حقوق محفوظ است

ISBN 978-600-6799-50-6

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۹۹-۵۰-۶

فهرست مطالب

۹	مقدمه: به قلم دکتر علی اکبر صادقی.....
	پیشگفتار مترجم
۱۵	۱- درآمد.....
۲۲	۲- اهمیت ترجمه و نقش ترجمه در انتقال فرهنگ ها.....
۲۵	۳- وظایف مترجم و تفاوت نقش مترجم با شارح و منتقد.....
۲۷	۴- سابقه ترجمه دایرةالمعارف جهان نوین اسلام آکسفورد.....
۳۲	۵- اختلاف نظر و سخت دستیابی به بی طرفی کامل.....
۳۵	۶- سخن پایانی.....
	حقوق و فقه در دایرةالمعارف جهان نوین اسلام
۳۷	یادداشت.....
	۱- اندیشه حقوقی و فقه، تألیف: نورمحمد کالار
۴۰	درآمد.....
۴۱	مذاهب فقهی و سنت‌های هرمونیتیکی.....
۴۵	مطالعات غربی درباره فقه اسلامی.....
۴۸	متون فقهی.....
۵۳	تأثیرات اجتماعی و نهادهای حقوقی.....
۵۹	پیشرفت‌های جدید.....
	۲- مذاهب فقهی اهل سنت، تألیف: فرهنگ، جی. زیاده
۶۷	درآمد.....
۷۰	مذهب حنفی.....
۷۶	مذهب مالکی.....
۸۰	مذهب شافعی.....
۸۳	مذهب حنبلی.....

۸۵	 مذاهب از بین رفته اهل سنت
۸۹	 منابع
	۳- مذاهب فقهی شیعه، تألیف: عبدالعزیز ساشدینا
۹۱	 درآمد
۹۳	 مذهب جعفری: فقه امامیه
۹۴	 مابع روایی فقه شیعه
۹۵	 سرائل های اخباری و اصولی
۹۶	 منیهان شیعه در عصر جدید
۹۸	 منابع
	۴- اصلاحات فقهی، - حقوقی جدید، تألیف: ان الیزابت مایر
۹۹	 درآمد
۱۰۰	 اصلاحات حقوقی و رابطه با غرب
۱۰۳	 اصلاحات حقوقی در عثمانیه، ترکیه
۱۰۷	 اصلاحات حقوقی در شبه قاره هند
۱۱۱	 اصلاحات حقوقی در الجزایر
۱۱۱	 اصلاحات حقوقی در مصر
۱۱۶	 اصلاحات قوانین ناظر به احوال شخصیه و حقوق زنان
۱۲۰	 تحولات حقوقی در آسیا
۱۲۲	 برنامه اسلامی کردن حقوق
۱۲۷	 جریان های اخیر
۱۳۰	 منابع
۱۳۳	 نمایه

مقدمه

دکتر علی اکبر صادقی (استاد حقوق دانشگاه شهید بهشتی)^۱

به نام الله

دوست و استاد دانشمند ما، جناب روفسور سید حسن امین، یکی از مفاخر فرهنگی و غنائم و ذخایر ملی و ملی این روزگار نه تنها در کشور عزیز ما ایران بلکه در سطح جهان‌اند و با سالیان متمادی در دانشگاه‌های خارج از کشور و تألیفات و تحقیقات فراوان به زبان‌های فارسی و انگلیسی از تعریف و تحسین چون منی بی‌نیاز و مستغنی‌اند.

نویسنده از جوانی با خاندان شریف امین الشریعه سبز ارجمند از علمای مشهور مشروطه طلب خراسان بوده‌اند و محمدعلی شاه قاجار در سنین صغیر، ایشان را به گران تبعید کرده است، دورادور آشنایی داشتم و با شخص استاد امین و آثار

۱. حضرت حجت‌الاسلام و المسلمین جناب آقای دکتر علی اکبر صادقی از استادان مورد احترام حقوق اسلامی‌اند که علاوه بر مراتب فضل و فضیلت و علم و معرفت، از جهت نسبی از نیایر و نتایج عالم و فقیه جلیل‌القدر حاج شیخ محمدصادق مجتهد قمی (از علمای میرز عصر قاجار) و از جهت سببی شوهرخواهر امام موسی صدر (رهبر شیعیان لبنان) و پدر همسر حضرت حجت‌الاسلام و المسلمین جناب آقای سید محمد خاتمی (رئیس جمهوری سابق کشورمان) می‌باشند. (مترجم)

و مآثر شخصی و خانوادگی ایشان هم از طریق خانواده مرحوم آیت‌الله عبادی طالقانی از دوره دانشجویی ایشان و تلاش ایشان به تحصیل در هر دو رشته حقوق قضایی و فلسفه اسلامی آشنا شدم^۱ و بعد هم مکرر ایشان را در محضر مبارک حضرت استادی آقای سید مرتضی جزایری زیارت کردم؛ و اما آنچه نویسنده را برانگیخت که دست به قلم ببرم، انتشار شماره بیست و دوم مجله پربار «حافظ» در ده ماه سال جاری (۱۳۸۴) در یکصد و سی صفحه است که به مناسبتی در بخش «حقوق و سیاست» عکس اینجانب را همراه جناب پروفیسور امین و دوست شریف مسترکمان جناب دکتر حسین نجفی وزیر اسبق دادگستری (به عنوان نویسنده یکی از مقالات آن شماره) نیز منتشر کرده بود.

در مطالعه این شماره از مجله وزین «حافظ»، آنچه بنده را تکان داد، قصیده فریده جناب پروفیسور امین به مناسبت عید سعید غدیر در توسل به امام اول ما شیعیان

۱. چند نفر از دانشجویان حقوق در سال‌های ۱۳۴۵ تا ۱۳۴۶ از جمله آقایان سید حسن امین (فرزند آیت‌الله سید علینقی امین)، منوچهر صدوقی سها (دانشه محمدتقی جعفری) و حسین شهابی (وکیل دادگستری و فارغ‌التحصیل فلسفه) در دوره‌ی دانشجویی در دانشکده حقوق دانشگاه تهران، متن مشاعر ملاصدرا در فلسفه اسلامی را نزد مرحوم آیت‌الله حاج آقا محمد عبادی طالقانی خواندند و آقای امین در همان سال‌ها تقریرات این استاد فلسفه را در ۱۳۴۹، در مجله امید ایران و بعد در کتابی با عنوان «برداشتی از مشاعر» چاپ کرد.

۲. برادر مرحوم آیت‌الله حاج آقا یحیی عبادی طالقانی، یعنی مرحوم «محمد بن الاسلام و المسلمین» آقاهادی عبادی طالقانی، باجناب استاد دکتر علی اکبر صادقی بود، یعنی هر دو دامادهای آیت‌الله العظمی سید صدرالدین صدر بودند. داماد دیگر آیت‌الله صدر، آیت‌الله شهید سید محمدباقر صدر و داماد دیگر آیت‌الله سید محمدباقر سلطانی طباطبایی (مدرس عالی مقام علم اصول در حوزه علمیه قم) بودند که خاطرات فرزند دانشمند و سیاستمدار ایشان جناب آقای دکتر صادق طباطبایی هم با مقدمه جناب آقای دکتر علی اکبر صادقی به چاپ رسیده است.

حضرت علی علیه السلام برای حفظ مجله «حافظ» بود از جمله این ابیات خطاب به حضرت امیر مومنان علی علیه السلام:

ز شحنگان به تو آرم پناه و شکوه کنم

که بایدم غم ناگفته با تو تنها گفت

به ماهنامه حافظ، شها! تو حافظ باش

کنون که شهنام اخطار کرد و حاشا گفت

اگر که حق نویسم شها نه پور توام

یقین که پور تو، حق گفت، نی که حلوا گفت

سر من و دم شمشیرت ای شاه داد

مرا پسر به جز از حق نوشت اگر یا گفت

آری، هدف و قصد نویسنده از نگارش این سطور، بیان تالم و تاسف شخصی خودم به عنوان یک عضو تالایق جامعه ایران اسلامی و یک معلم ساده دانشگاه از این واقعیت است که جامعه ما نه تنها استفاده لازم را از وجود شخصیت‌های اصیل، دانشمند، متدین و شایسته نمی‌کند بلکه گاهی در برابر بهانه‌تراشی با ایجاد مضایق و محدود کردن وسایل نشر افکار و آثارشان (استیلا) وارد کردن ایراد و اشکال به نوشته‌های مجله «حافظ» این بزرگان و بزرگواران مرزهای مهری بعضی از مقامات هم قرار می‌گیرند که ناچار انسان مترنم به این شرایط می‌شود که: مرا به خیر تو امید نیست، شر مرسان!

موضوع دیگری که در همان شماره توجه مرا به خود جلب کرد، انتشار مقاله «اندیشه‌های حقوقی در اسلام» به قلم پروفیسور نورمن کالدر در «دایره المعارف جهان نوین اسلام آکسفورد» به ترجمه فارسی پروفیسور امین بود که اینجانب به عنوان یکی از علاقمندان به مباحث حقوق اسلامی آن ترجمه را از این جهت

حائز اهمیت یافتیم که ببینیم و بدانیم استادان و حقوقدانان اروپایی و آمریکایی نسبت به حقوق اسلامی و بهره برداری ما مسلمین در سال‌های اخیر از این منابع فقهی و اسلامی، چه نظراتی ابراز می‌دارند و سیستم حقوقی ما را چگونه ارزیابی می‌کنند.

به نظر می‌رسد که تالیفات و تصنیفات متعدد و متنوع فلسفی، تاریخی و ادبی پرستور امین، دانش حقوقی و تخصص قضایی ایشان را تحت الشعاع قرار داده است، همچنان‌که این رشد اندلسی که سال‌ها به شغل قضاوت اشتغال داشت، امروز فقط به عنوان مایه وفاء مطرح است یا اقبال لاهوری که شغلش وکیل دادگستری بود، امروز فقط به عنوان شاعر و متفکر مطرح است. لذا، با نوشتن این چند سطر خواستم از ایشان بخواهرانم که علاقمندان به شاخه‌های مختلف حقوق را از رشحات قلم خودشان بی‌ریب بگذارند و با عنایت به این که ایشان در علم حقوق در خارج از کشور به تدریس مراتب علمی و تجارب حرفه‌ای دست یافته‌اند، در انتقال آن آگاهی‌ها و تجرب به میهن اسلامی کوشا تر باشند.

البته جامعه هم باید در برابر فرار مغزها و مهاجرت بی‌رویه تحصیل کردگان کشور عملاً، از بازگشت فرهیختگان و استادان ایرانی از خارج به داخل استقبال کند. آرزوی بسیاری از جوانان ماست که به دانشگاه‌ها و مراکز تربی بروند و با راهنمایی استادانی مانند پروفسور امین در آن دانشگاه‌ها به تحصیل و تحقیق در مقطع دکتری بپردازند ولی هنگامی که چنین استادان و محققان با تجربه بزرگی به سائقه شرف فطری و اصالت خانوادگی، خودشان تمام امکانات و افتخاراتی را که در خارج از کشور به شایستگی کسب کرده و در اختیار دارند، رها می‌کنند و به حکم تعلق خاطر و احساس مسئولیت و علاقه نسبت به ایران و اسلام، به وطن مألوف و زادگاه خود مراجعت می‌کنند، چنان که باید و شاید مورد قدردانی و حق‌گزاری

جامعه قرار نمی گیرند بلکه گاهی با ایجاد مشکلات و تحدید وسایل نشر افکار و آثارشان روبه رو می شوند و فرصت خدمت از آنان سلب می شود.

مقصود واقعی نویسنده این سطور از تسوید این اوراق، ضمن حق گزاری و تایید شخصیت والای علمی، انسانی و فرهنگی جناب پروفیسور امین، این توصیه اخلاقی و اسلامی بی غرضانه و خیرخواهانه است که خود ما افراد ملت باید متوجه اثرش. سرمایه های انسانی و توانمندی های فرهیختگان، نخبگان، استادان و خدمتگزاران جامعه باشیم و بدانیم که قدرشناسی از شخصیت های شایسته و خدمتگزار علمی و فرهنگی و اجتماعی، وظیفه اخلاقی و اسلامی تک تک ما اعضای جامعه است. فلذا بنده هم خود را موظف دانستم که عرض کنم، اشکال تراشی در مسیر ادامه انتشار آثار جناب آقای پروفیسور امین از جمله مجله حافظ روا نیست و بنده ایشان را لایق شایسته عالی ترین جایگاهها در عرصه خدمت به میهن عزیز اسلامی مان ایران می دانم و مثل شما هم و از «الله» تعالی، مسألت می کنم که شخص ایشان و امثال ایشان را که تعدادشان در این روزگار چندان زیاد هم نیست، به انجام توفیقات روزافزون در مسیر خدمت هرچه بیشتر به میهن اسلامی عزیزمان ایران موفق داشته و از مخاطرات زمین و زمانی مصون و محفوظ بدارد.

من آنچه شرط بلاغ است با تو می گویم

تو خواه از سخنم پند گیر، خواه مایل

تهران - علی اکبر صادقی